

Arhiv Galerije Studentskog centra u Zagrebu – distribucija znanja i informacija putem digitalnih tehnologija

Andreja Der-Hazarijan Vukić, Jasenka Ferber Bogdan

Krajem sedamdesetih godina prošlog stoljeća, dotadašnji voditelj Galerije Studentskog centra u Zagrebu, Želimir Košćević, donirao je Arhivu za likovne umjetnosti cjelovitu galerijsku dokumentaciju prikupljenu u razdoblju od 1966. do 1978. Fotografije, korespondencija i tehnička dokumentacija omogućile su pogled u kontekst i proces pripreme izložbenih projekata, kao i u njihovu konačnu realizaciju.

Kako je Galerija Studentskog centra od svojeg osnutka 1961. svojom programskom orijentacijom postala eksperimentalnim poligonom za mlade umjetnike, interes domaće istraživačke zajednice za tu je dokumentaciju bio sporadično prisutan i u pred digitalnom razdoblju. Međutim, taj se interes znatno povećao devedesetih, kada se simbolički s „padom“ Berlinskog zida, otvara pitanje redefiniranja okvira dominirajuće „zapadne“ povijesti

Grada Arhiva Galerije SC

umjetnosti, na primjerima istraživanja Novih umjetničkih praksi iz šezdesetih godina u zemljama tzv. Istočnog bloka. U fokusu su se tada našli umjetnici s područja bivše Jugoslavije, koji su u tim godinama tek zakoračili na umjetničku scenu, a kao oblik izražavanja upotrebljavali su nove medije poput fotografije, videa, performansa, intervencija u prostoru, urbanih akcija. Od osobitog interesa postaju upravo arhivi galerija i umjetničkih instituta, među kojima važno mjesto zauzima Arhiv Galerije Studentski centar. Svjestan važnosti gradiva, Arhiv za likovne umjetnosti pristupio je njegovoj postupnoj digitalizaciji i objavljivanju na digitalnoj platformi HAZU, što se odvija kontinuirano od 2011. do danas.

Procesu digitalizacije Arhiva Galerije SC Arhiv za likovne umjetnosti pristupio je s dobre startne pozicije, zahvaljujući tada već postojećoj digitalnoj platformi Hrvatske akademije, koja je 2019. proslavila svoju desetu obljetnicu. Uz ograničenje resursa, kako financijskih tako i ljudskih, u procesu digitalizacije početna je

točka bila odabir građe relevantne za istraživače. U slučaju Arhiva Galerije SC odlučeno je da se krene s digitalizacijom fotografija izložaba, čiji su autori (ugledna imena poput Petra Dabca, Enesa Midžića, Vladimira Jakolića i dr.) kao stalni suradnici Galerije fotografski dokumentirali svaku izložbu, od njezina otvorenja do postava, autora, sudionika i posjetitelja, stvorivši fotografsku „bazu“ brojnih dragocjenih, autentičnih, često nigdje zapisanih informacija. Digitalizirane fotografije obogaćene su metapodacima, koji uz umjetnike uključuju i autore fotografija, te pojedine (pre)poznate posjetitelje, među kojima su i mnogi istaknuti umjetnici. Svaka se fotografija pomoću posebno razvijenog modula može preuzeti u PDF formatu, uz prateće metapodatke u kojima je navedena i odgovarajuća licenca, odnosno uvjeti i način njezinog korištenja. Uslijedili su brojni kontakti istraživača, mahom iz inozemstva, čiji je interesni fokus bio na tzv. subverzivnim umjetničkim djelovanjima u državama socijalističkog uređenja, koja nisu mogla zaobići djelovanje Galerije Studentskog

Facebook objava, svibanj 2020. – prva samostalna izložba Jagode Kaloper u Galeriji SC 1970.

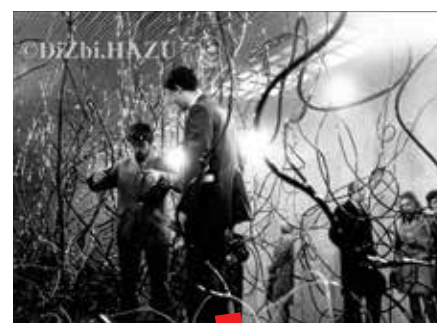
Građa Arhiva Galerije SC na Topoteci Sveučilišta u Zagrebu (Novine Galerije SC), 2020.

centra, upravo zbog činjenice da je ona u svojoj programskoj orijentaciji nosila elemente negacije većine onih zakonitosti prema kojima jedan galerijski sustav funkcionira, uspostavljajući neke nove odnose umjetnosti prema društvu i društva prema umjetnosti. Dok su jedni za svoja istraživanja našli dovoljno materijala u digitaliziranom sadržaju, drugi su, nakon spoznaje o postojanju šire dokumentacije, došli i osobno u Arhiv. Na taj se način u zadnjih par godina građa Arhiva SC-a našla u više znanstvenih publikacija u izdanjima The Courtauld Institute of Art, London i MIT Press-a. To potvrđuje izuzetnu važnost makar i djelomične digitalizacije, budući da je vidljivost sadržaja, neovisno o njegovoj količini, dovoljna da bi se pružila informacija i prenijelo znanje.

Usporedo s prezentacijom digitaliziranog sadržaja na digitalnom portalu HAZU, Arhiv za likovne umjetnosti koristi i društvene mreže u komunikaciji svojih sadržaja, što ujedno omogućuje sondiranje zainteresiranosti potencijalnih korisnika. Upravo se u slučaju nekoliko objava na Facebook stranicama Arhiva Galerije Studentskog centra pokazao višestruko veći angažman korisnika, nego što je to bio slučaj kod objava na drugim stranicama. To je dodatna potvrda dobre strategije i daljnjegsmjera digitalizacije. Takav izraziti interes odredio je i odabir materijala prezentiran na digitalnoj platformi Topoteke Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s ICARUS-om Hrvatska, na kojoj je u sklopu obrade fizičkog i memorijskog prostora Studentskog centra u Savskoj 25,

predstavljena i Galerija Studentskog centra, koja je, uz Teatar ITD i kino, bila glavni nositelj avangardnih kulturnih sadržaja tog umnogome specifičnog sklopa. Iskustvo i prikupljene informacije, na ovom relativno malom segmentu odabranog digitaliziranog sadržaja, koji korespondira sa znanstvenim i stručnim interesom istraživačke zajednice, ponovno su potvrdili izuzetnu važnost digitalnih tehnologija u suvremenom načinu rada arhiva, kao i put daljnjeg promišljanja o načinima njihove što učinkovitije upotrebe, osobito u okolnostima ograničenih financijskih i infrastrukturnih resursa. ■

Fotografije iz Arhiva Galerije SC na platformi DiZbi

Fotografije iz Arhiva Galerije SC na platformi DiZbi

INFO

DiZbi - digitalna platforma HAZU: <http://dizbi.hazu.hr>

Topoteka Sveučilišta u Zagrebu: <https://unizg.topoteka.net>

Gradivo Arhiva Galerije SC u međunarodnim izdanjima pogledajte na <https://courtauld.ac.uk/research/courtauld-books-online/collaboration-and-its-discontents> i https://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/artm_a_00225?journalCode=artm&